

Sprawa C-435/22 PPU**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie § 98 ust. 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem****Data wpływu:**

1 lipca 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Oberlandesgericht München (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

21 czerwca 2022 r.

Strony:

Generalstaatsanwaltschaft München

HF

Przedmiot postępowania głównego

Konwencja wykonawcza do układu z Schengen – Interpol – Czerwona nota – Aresztowanie obywatela państwa trzeciego w państwie członkowskim na podstawie czerwonej noty – Wniosek o ekstradycję złożony przez państwo trzecie, które zainicjowało czerwoną notę – Wyrok skazujący, który zapadł już w w innym państwie członkowskim w odniesieniu do wskazanych przestępstw – *Ne bis in idem* – Umowa o ekstradycji między państwem członkowskim, w którym dokonano aresztowania, i państwem trzecim, które wystąpiło z wnioskiem o ekstradycję

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 akapit pierwszy [TFUE]

Pytanie prejudycjalne

Czy art. 54 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 roku między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki

Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen w dniu 19 czerwca 1990 r. (zwanej dalej „KWUS”), w związku z art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że przepisy te stoją na przeszkodzie ekstradycji obywatela państwa trzeciego niebędącego obywatelem Unii w rozumieniu art. 20 TFUE przez organy państwa będącego stroną tej konwencji i państwa członkowskiego Unii do państwa trzeciego, jeżeli osoba, której dotyczy wniosek, została już prawomocnie skazana przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej za te same przestępstwa, do których odnosi się wniosek o ekstradycję, i wyrok został wykonany, a decyzja o odmowie ekstradycji tej osoby do państwa trzeciego byłaby możliwa tylko w przypadku zaakceptowania naruszenia dwustronnej umowy o ekstradycji zawartej z tym państwem trzecim?

Powołane przepisy prawa Unii

Artykuł 54 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 roku (zwanej dalej „KWUS”)

Artykuł 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”)

Powołane przepisy prawa krajowego

Auslieferungsvertrag zwischen der Bundesrepublik Deutschland und den Vereinigten Staaten von Amerika (umowa o ekstradycji między Republiką Federalną Niemiec a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, zwana dalej „AusIV D-USA”) z dnia 20 czerwca 1978 r. w związku z Zusatzvertrag (umową uzupełniającą) z dnia 21 października 1986 r. (zwaną dalej „1. ZV”) oraz Zweiter Zusatzvertrag (drugą umową uzupełniającą) z dnia 18 kwietnia 2006 r., (zwaną dalej „2. ZV”).

Artykuł 8 AusIV D-USA brzmi:

„Wniosek o ekstradycję nie zostaje uwzględniony, jeżeli osoba ścigana, o której ekstradycję się wnioskuje, została już prawomocnie uniewinniona lub skazana przez właściwe organy państwa wezwanego”.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 HF został tymczasowo aresztowany w Niemczech w dniu 20 stycznia 2022 r. i od tego czasu przebywa w areszcie. Aresztowanie to zostało dokonane na podstawie czerwonej noty wydanej przez Interpol i zainicjowanej przez Stany Zjednoczone Ameryki z tego powodu, że w okresie od września 2008 r. do grudnia 2013 r. HF miał popełnić różne przestępstwa (zmowa mająca na celu udział w przestępczych organizacjach korupcyjnych i zmowa mająca na celu popełnienie oszustwa

bankowego i oszustwa przy użyciu urządzeń telekomunikacyjnych, o których mowa w Title 18, U.S. Code, Section 1962 [d] i Title 18, U.S. Code, Section 1349 (tytuł 18 kodeksu federalnego, sekcja 1962[d] i tytuł 18 kodeksu federalnego, sekcja 1349).

- 2 Pismem z dnia 25 stycznia 2022 r. władze amerykańskie przekazały nakaz aresztowania federalnego sądu okręgowego Stanów Zjednoczonych dla District of Columbia (dystryktu Kolumbii) z dnia 4 grudnia 2018 r. w związku z aktem oskarżenia przed ławą przysięgłych sądu federalnego Stanów Zjednoczonych dla District of Columbia (dystryktu Kolumbii) z dnia 4 grudnia 2018 r. W dniu 17 marca 2022 r. władze amerykańskie przekazały dokumenty ekstradycyjne.
- 3 Na prośbę sądu odsyłającego i Generalstaatsanwaltschaft München (prokuratury generalnej w Monachium) władze słoweńskie przekazały następujące informacje:

HF został prawomocnie skazany wyrokiem sądu rejonowego w Mariborze (Słowenia) z dnia 6 lipca 2012 r., który uzyskał prawomocność w dniu 19 października 2012 r., za przestępstwo „ataku na system informatyczny” na podstawie art. 221 ust. IV w zw. z ust. II KZ-1 słoweńskiego kodeksu karnego, popełnione w okresie od grudnia 2009 r. do czerwca 2010 r., na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym orzeczoną karę zastąpiono 480 godzinami prac społecznych. HF wykonał prace społeczne w całości do dnia 25 czerwca 2015 r.

Postanowieniem z dnia 23 września 2020 r. sąd rejonowy w Koprze (Słowenia) odrzucił wniosek o ekstradycję ściganego do Stanów Zjednoczonych Ameryki w celu przeprowadzenia postępowania karnego, ponieważ w odniesieniu do czynów przedstawionych we wniosku o ekstradycję [popełnionych] do czerwca 2010 roku został wydany prawomocny wyrok skazujący sądu rejonowego w Mariborze. Nie istnieje podejrzenie popełnienia przestępstwa w odniesieniu do innych czynów przedstawionych we wniosku o ekstradycję [popełnionych] po czerwcu 2010 r. Postanowienie to zostało utrzymane w mocy postanowieniem sądu apelacyjnego w Koprze (Słowenia) z dnia 8 października 2020 r. i jest prawomocne.

- 4 Wniosek Stanów Zjednoczonych Ameryki o ekstradycję skierowany do władz słoweńskich oraz przedstawione tam czyny karalne, w przedmiocie których musiał orzekać sąd rejonowy w Koprze oraz sąd apelacyjny w Koprze, oraz dokumenty przekazane sądowi odsyłającemu w związku z wnioskiem o ekstradycję skierowanym przez Stany Zjednoczone Ameryki do Republiki Federalnej Niemiec dotyczą tych samych czynów karalnych. Ponadto czyn, w odniesieniu do którego sąd rejonowy w Mariborze wydał wyrok skazujący, jest identyczny z czynem objętym wnioskiem o ekstradycję skierowanym do Republiki Federalnej Niemiec w niniejszym postępowaniu w zakresie, w jakim zostały w nim opisane przestępstwa popełnione do czerwca 2010 r.

- 5 HF jest obywatelem Serbii i Kosowa. Według udzielonych przez niego informacji, w momencie aresztowania w Niemczech mieszkał w Słowenii i miał przy sobie ważny serbski paszport, słoweńskie zezwolenie na pobyt wydane w dniu 3 listopada 2017 r., którego ważność upłynęła w dniu 3 listopada 2019 r., oraz kosowski dowód tożsamości. W 2020 r. jego wniosek o przedłużenie słoweńskiego zezwolenia na pobyt został odrzucony przez władze słoweńskie.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 6 Od pytania prejudycjalnego zależy decyzja o dopuszczalności ekstradycji HF do Stanów Zjednoczonych Ameryki w odniesieniu do przestępstw zarzucanych mu do czerwca 2010 r. w nakazie aresztowania wydanym przez federalny sąd okręgowy dla District of Columbia (dystryktu Kolumbii) z dnia 4 grudnia 2018 r. w związku z aktem oskarżenia przed ławą przysięgłych sądu federalnego dla District of Columbia (dystryktu Kolumbii) z dnia 4 grudnia 2018 r.
- 7 Na to pytanie Trybunał Sprawiedliwości nie udzielił odpowiedzi w wyroku z dnia 12 maja 2021 r., Bundesrepublik Deutschland (Czerwona nota Interpolu) (C-505/19, EU:C:2021:376), ponieważ niniejsza sprawa wykazuje następujące odmienności: HF nie jest obywatelem Unii i nie chodzi o tymczasowe aresztowanie w związku ze ściganiem przez Interpol, ale o formalny wniosek o ekstradycję, który Stany Zjednoczone Ameryki skierowały do Republiki Federalnej Niemiec po aresztowaniu HF w Niemczech na podstawie czerwonej noty Interpolu.
- 8 W świetle umów dwustronnych między Republiką Federalną Niemiec a Stanami Zjednoczonymi Ameryki stan prawny przedstawia się następująco: ekstradycję HF określa AusIV D-USA w związku z ZV i 2. ZV. Stany Zjednoczone Ameryki przedłożyły dokumenty wymagane zgodnie z art. 14 AusIV D-USA.
- 9 Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a) AusIV D-USA w związku z art. 1 lit. a) ZV przestępstwami objętymi ekstradycją są czyny karalne zgodnie z prawem obu państw. Karalność zarzucanego HF zachowania na podstawie prawa amerykańskiego wynika w szczególności z przekazanych ustaw federalnych USA tytuł 18 § 1344, § 1349, § 1963(a), § 1962, § 1349. Zachowanie zarzucane HF jest również karalne na podstawie prawa niemieckiego zgodnie z § 129, § 303b, § 202c StGB (kodeksu karnego).
- 10 Kwalifikowalność do ekstradycji wynika z art. 2 ust. 2 AusIV D-USA. Przestępstwa podlegają karze pozbawienia wolności od 20 lub 30 lat według prawa USA i od 2 do 10 lat według prawa niemieckiego.
- 11 Dopuszczalności ekstradycji nie sprzeciwiają się również przeszkody ekstradycyjne. W szczególności – bez uwzględnienia pytań prejudycjalnych – przeszkoda ekstradycyjna nie wynika zgodnie z art. 8 AusIV D-USA z faktu, że HF został skazany wyrokiem sądu rejonowego w Mariborze (Słowenia) z dnia 6 lipca 2012 r. za część przestępstw, a mianowicie te popełnione w okresie do

czerwca 2010 r., które są przedmiotem niniejszego wniosku o ekstradycję, i w odniesieniu do których wydano już prawomocny wyrok skazujący, a wymierzona kara została już prawomocnie wykonana.

- 12 Zgodnie z jednoznacznym brzmieniem zasada *ne bis in idem* stoi bowiem na przeszkodzie ekstradycji tylko wtedy, gdy osoba ścigana została prawomocnie skazana przez właściwe organy państwa wezwanego, a więc w niniejszym przypadku Republiki Federalnej Niemiec.
- 13 Ze względu na to szczególne uregulowanie prawa międzynarodowego nie jest również możliwa interpretacja, że obejmuje ono wyroki skazujące w państwach członkowskich Unii. Ponadto Republika Federalna Niemiec i Stany Zjednoczone uzgodniły podczas negocjacji w sprawie dwustronnej umowy z 1978 r., że orzeczenia wydane w państwach trzecich nie wyłączają ekstradycji.
- 14 Brak możliwości wykładni art. 8 AusIV D-USA wynika również z tego, że w ramach 2.ZV, na mocy której bilateralna AusIV D-USA została dostosowana do działającej jako umowa ramowa umowy o ekstradycji między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki z dnia 25 czerwca 2003 r., nie przyjęto odrębnego uregulowania rozszerzającego zakaz podwójnego karania na wszystkie państwa członkowskie Unii i nie zmieniono art. 8 AusIV D-USA.
- 15 Ponadto, zgodnie z orzecznictwem Bundesverfassungsgericht (federalnego trybunału konstytucyjnego, Niemcy) nadal nie istnieje również ogólna zasada międzynarodowego prawa zwyczajowego, a tym samym minimalny standard prawa międzynarodowego w dziedzinie praw człowieka mający charakter bezwzględnie obowiązującego prawa międzynarodowego, zgodnie z którym zasady zakazu podwójnego karania należy przestrzegać również w odniesieniu do wyroków skazujących w państwach trzecich.
- 16 Istnieje jednak wątpliwość co do tego, czy art. 50 karty w związku z art. 54 KWUS oznaczają, że w odniesieniu do czynów objętych skazującym wyrokiem sądu rejonowego w Mariborze (Słowenia), to znaczy w odniesieniu do czynów objętych przedmiotowym wnioskiem o ekstradycję, które zostały popełnione do czerwca 2010 r. włącznie, Republika Federalna Niemiec nie może dokonać ekstradycji HF do Stanów Zjednoczonych Ameryki.
- 17 Warunki określone w art. 50 karty w zw. z art. 54 KWUS są spełnione. Przepisy te nie nawiązują do obywatelstwa Unii ani obywatelstwa państwa członkowskiego.
- 18 Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości w przypadku tymczasowego aresztowania osoby objętej czerwonym notą wydaną przez Interpol na wniosek państwa trzeciego chodzi o przeprowadzenie postępowania karnego w rozumieniu art. 50 karty w zw. z art. 54 KWUS (zob. wyrok z dnia 12 maja 2021 r., Bundesrepublik Deutschland [Czerwona nota Interpolu], C-505/19, EU:C:2021:376). Podobnie za przeprowadzenie postępowanie karnego w rozumieniu art. 50 karty w zw. z art. 54 KWUS należy uznać decyzję

o dopuszczalności ekstradycji, której wykonanie prowadzi do przekazania osoby ściganej państwu trzeciemu w celu przeprowadzenia postępowania karnego.

- 19 Decyzja o dopuszczalności ekstradycji do Stanów Zjednoczonych Ameryki obywatela państwa trzeciego aresztowanego w państwie członkowskim oznacza również stosowanie prawa Unii w rozumieniu art. 51 karty. W każdym razie dotyczy to umowy o ekstradycji między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki z dnia 25 czerwca 2003 r. (Dz.U. 2003, L 181, s. 27, zwanej dalej „umową o ekstradycji UE-USA”). Umowa ta została transponowana do prawa niemieckiego na mocy 2. ZV, a tym samym w ramach stosowania prawa należy uwzględnić prawa podstawowe karty.
- 20 Ponadto w momencie aresztowania HF miał również prawo do swobodnego przemieszczania się na podstawie art. 20 ust. 1 KWUS w zw. z art. 6 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeksu granicznego Schengen) (Dz.U. 2016, L 77, s. 1) oraz zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1806 z dnia 14 listopada 2018 r. wymieniającego państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Dz.U. 2018, L 303, S. 39), ponieważ jako obywatel serbski był on zwolniony z obowiązku posiadania wizy. Również przy stosowaniu art. 20 KWUS w związku z wyżej wymienionymi rozporządzeniami należy uwzględnić prawa podstawowe karty w ramach stosowania prawa.
- 21 Istnieje wątpliwość, czy spełnienie warunków art. 50 karty w zw. z art. 54 KWUS skutkuje tym, że nie można dokonać ekstradycji obywatela państwa trzeciego do Stanów Zjednoczonych Ameryki, które nie są ani stroną KWUS, ani państwem członkowskim Unii Europejskiej.
- 22 Prawdą jest, że w wyroku z dnia 12 maja 2021 r., Bundesrepublik Deutschland (Czerwona nota Interpolu) (C-505/19, EU:C:2021:376) Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że art. 54 KWUS w związku z art. 50 karty, jak również art. 21 ust. 1 TFUE w związku z art. 50 karty należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie tymczasowemu zatrzymaniu przez organy państwa będącego stroną KWUS lub organy państwa członkowskiego osoby, której dotyczy czerwona nota opublikowana przez Interpol na wniosek państwa trzeciego, chyba że w prawomocnym orzeczeniu sądowym wydanym w umawiającym się państwie lub państwie członkowskim stwierdzono, że proces tej osoby zakończył się wydaniem prawomocnego wyroku, odpowiednio w umawiającym się państwie lub w państwie członkowskim, za te same czyny, na których opiera się ta czerwona nota (zob. pkt [1 sentencji]).
- 23 Jednakże w uzasadnieniu swojego orzeczenia Trybunał Sprawiedliwości stale odwoływał się prawa do swobodnego przemieszczania się w rozumieniu art. 21 TFUE osoby, której dotyczyła czerwona nota w tamtym postępowaniu, będącej obywatelką Niemiec. Jako obywatel serbski HF nie korzysta z prawa do

swobodnego przemieszczania się na mocy art. 21 ust. 1 TFUE, ponieważ nie jest obywatelem Unii.

- 24 Z drugiej strony prawo do swobodnego przemieszczania się przysługiwało mu na podstawie art. 20 KWUS. Jako kwestię wstępną należy zatem również zbadać, czy zasady ustanowione przez TSUE w wyroku z dnia 12 maja 2021 r., *Bundesrepublik Deutschland (Czerwona nota Interpolu)* (C-505/19, EU:C:2021:376) w odniesieniu do prawa do swobodnego przemieszczania się w rozumieniu art. 21 TFUE stosuje się również do prawa do swobodnego przemieszczania się w rozumieniu art. 20 ust. 1 KWUS.
- 25 Ponadto przedmiotem powyższego orzeczenia był wniosek o tymczasowe aresztowanie na podstawie czerwonej noty Interpolu. Niniejsza sprawa dotyczy natomiast formalnego wniosku o ekstradycję, który został złożony po aresztowaniu osoby, której dotyczy wniosek, dokonany w państwie członkowskim na podstawie czerwonej noty Interpolu.
- 26 Zdaniem sądu odsyłającego na pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć w ten sposób, że art. 54 KWUS w zw. z art. 50 karty nie stoi w niniejszym przypadku na przeszkodzie ekstradycji HF do Stanów Zjednoczonych Ameryki, ponieważ ciążące na Republice Federalnej Niemiec na mocy prawa międzynarodowego zobowiązanie wobec Stanów Zjednoczonych Ameryki do dokonywania ekstradycji osób ściganych musi być przestrzegane.
- 27 Prawdą jest, że art. 351 akapit pierwszy TFUE nie ma bezpośredniego zastosowania, ponieważ AusIV D-USA weszła w życie dopiero w dniu 30 lipca 1980 r. zgodnie z art. 34 ust. 2 AusIV D-USA, a zatem została zawarta między Republiką Federalną Niemiec a Stanami Zjednoczonymi Ameryki po dniu 1 stycznia 1958 r.
- 28 Z drugiej strony sąd odsyłający podziela wyrażony w doktrynie pogląd, że art. 351 akapit pierwszy TFUE ma zastosowanie do umów, które, chociaż zawarte przez państwo członkowskie po dniu 1 stycznia 1958 r., dotyczą jednak dziedziny, w odniesieniu do której Unii stała się później właściwa ze względu na przyrost kompetencji, a przesunięcie kompetencji nie było obiektywnie przewidywalne dla państwa członkowskiego w momencie zawarcia umowy. O ile wiadomo, Trybunał Sprawiedliwości nie rozstrzygnął jeszcze tej kwestii.
- 29 Układ z Schengen wszedł w życie w dniu 14 czerwca 1985 r., a KWUS w dniu 19 września 1990 r., a więc dopiero długo po dniu 30 lipca 1980 r. Układ z Schengen został przeniesiony do porządku prawnego Unii dopiero na mocy traktatu z Amsterdamu w 1997 r., a więc także dopiero po dniu 30 lipca 1980 r. W roku 1978 ani w roku 1980 Republika Federalna Niemiec nie mogła zatem przewidzieć, że kwestie ogólnoeuropejskiej zasady *ne bis in idem* lub współpracy policyjnej i sądowej w dziedzinie prawa karnego zostaną włączone do obszaru kompetencji Unii Europejskiej.

- 30 Późniejsze zmiany wprowadzone w 1. ZV nie mają żadnego wpływu na ten stan rzeczy. Z jednej strony 1. ZV nie stanowi bowiem fundamentalnej renegocjacji AusIV D-USA, a z drugiej strony 1. ZV weszła w życie w dniu 11 marca 1993 r., a zatem również w momencie, gdy jeszcze nie można było przewidzieć, że odpowiednie dziedziny prawa zostaną włączone do obszaru kompetencji Unii Europejskiej.
- 31 W ramach 2. ZV Republika Federalna Niemiec wdrożyła jedynie umowę o ekstradycji UE-USA. W umowie tej nie przyjęto z kolei odrębnego uregulowania dotyczącego zakazu podwójnego karania obowiązującego w skali europejskiej. Zgodnie z art. 17 ust. 1 umowy o ekstradycji UE-USA można powoływać się na inne podstawy odrzucenia przewidziane w dwustronnych traktach ekstradycyjnych, jeżeli umowa o ekstradycji UE-USA nie reguluje tej kwestii. Umowa o ekstradycję UE-USA nie zawiera jednak żadnych dodatkowych podstaw odrzucenia, lecz przeciwnie, przewiduje obowiązek ekstradycji.
- 32 Ponieważ umowa o ekstradycję UE-USA nie przewiduje przestrzegania ogólnoeuropejskiego zakazu podwójnego karania odpowiadającego art. 50 karty w zw. z art. 54 KWUS, można z tego wnioskować *a contrario*, że nadal należy przestrzegać zawartej dwustronne umowy o ekstradycję, takiej jak umowa o ekstradycję UE-USA, która przewiduje jedynie przestrzeganie krajowego zakazu podwójnego karania.
- 33 Sąd odsyłający zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości o rozstrzygnięcie niniejszego odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym na podstawie art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem, ponieważ HF przebywa obecnie w areszcie (art. 267 akapit czwarty TFUE), a pytanie prejudycjalne dotyczy kwestii uregulowanych w części trzeciej TFUE.